

* 21 آبان در گذر تاریخ

* تولد (نیما یوشیج) پدر شعر نو ایران (1276 ش)
اشاره:

علی اسفندیاری متخلص به نیما یوشیج در دهکده یوش در مازندران به دنیا آمد. در 12 سالگی به همراه خانواده به تهران رفت و پس از مدتی زبان فرانسه و عربی را فرا گرفت. او به تشویق استادش نظام وفا سرودن شعر را آغاز کرد و بر اثر آشنائی با زبان و ادبیات فرانسه، راهی تازه در برابرش آشکار شد. مطالعات و تحقیقات او در این زمینه به ثمر نشست و اوسبکی تازه را در شعر در پیش گرفت. رویدادهای اجتماعی سالهای 1300 و 1301 ش، نیما را به کناره‌گیری از مردم و زندگی در میان جنگل‌ها دامن طبیعت و هوای آزاد کشاند و آنجا بود که منظومه افسانه را سرود. این منظومه، به عنوان مهم‌ترین اثر نیما، حد فاصلی است بین دنیای شعر قدیم و دنیائی که نیما بعدها در شعر به وجود آورد؛ و می‌توان آن را نقطه عطف و مقدمه و آغازی برای شعر فارسی معاصر دانست. در شعر نیما وزن و قافیه در همه جا به تناسب به کار گرفته شده است. شعر آزاد نیمائی، تفاوت‌های آشکاری با شعر سنتی داشته، از لحاظ عاطفی، بیشتر جنبه اجتماعی و انسانی دارد. او از لحاظ زبان، هر کلمه‌ای را در شعر نو به کار می‌برد با این شرط که با کلمات مجاور، مهجور، بیگانه و ناسازگار نباشد. از نیما یوشیج به غیر از مجموعه اشعار، آثار دیگری نیز به چاپ رسیده که داستان‌ها، اشعار و قصه برای کودکان، یادداشت‌ها و نامه‌ها و آثار تحقیقی از آن جمله اند.

اما مهم‌ترین اثر این شاعر نوپرداز ایرانی، افسانه نام دارد.

نیما سرانجام در سال 1338 ش در 64 سالگی در تهران درگذشت و در امامزاده عبدالله تهران دفن شد.

سی و چهار سال بعد در دی ماه 1372، با تلاش مردم نور و یوش، پیکر نیما از محل دفن به زادگاهش در یوش منتقل گردید.

* صدور فتوای جهاد از سوی علمای عراق بر ضد انگلیس در جریان جنگ جهانی اول (1293 ش)
اشاره:

پس از گسترش جنگ جهانی اول در شرق اروپا و قلمرو امپراتوری عثمانی، انگلستان که در صدد تجزیه این امپراتوری بود، به دست‌اندازی در کشور عراق که جزو دولت عثمانی بود، پرداخت. مجتهدان بزرگ شیعه مقیم عراق، هر چند از سیاست‌های عثمانی نسبت به شیعیان ناخشنود بودند، در مقابل تجاوز بیگانه به پاخاستند.

آخوند ملا محمدکاظم خراسانی که در حوادث لشکرکشی روسیه به ایران، حکومت وقت روسیه را تهدید به اعلام جهاد نموده بود، نقش مهمی در مبارزات شیعی بر ضد بیگانگان ایفاء کرد.

پس از وی بزرگانی نظیر شیخ مهدی خالصی، سیدمهدی حیدری، سیدمصطفی کاشانی و شیخ محمدتقی شیرازی، رهبری مذهبی را

بر عهده گرفتند و در این ایام که انگلستان تهاجم گسترده‌ای به عراق آغاز کرده بود، فتاوی کوبنده‌ای در لزوم جنگ و جهاد با کفار صادر نمودند. هر چند در نهایت، این قیام‌ها منجر به پیروزی و دفع مهاجمان نگردید، اما جایگاه ممتاز مرجعیت شیعه را در بسیج مردم و مقابله با نفوذ بیگانگان نشان داد.

* درگذشت استاد «رضا روزه» فیزیک‌دان و استاد معارف اسلامی (1352 ش)

اشاره:

استاد رضا روزه در سال 1300 در زنجان به دنیا آمد و تحت تعلیمات عالیّه پدر و عمو که هر دو عالم و زاهد بودند قرار گرفت. با پایان تحصیلات دبیرستانی به کار تعلیم و تربیت در دبستان پرداخت و استعداد عالی و روش کار بی‌نظیرش، او را در این امر بسیار موفق ساخت.

استاد روزه سپس وارد دانشگاه شد و پس از اخذ لیسانس در رشته فیزیک، این درس را ادامه داد تا به عنوان محقق این رشته شناخته شد.

با وجود پیشنهادات مکرر برای احراز کرسی تدریس دانشگاه و نیز عضویت در مجامع تحقیقی غرب به همراه مزایای کلان مادی، وی پایه‌گذاری دبیرستان علوی و تدریس در آن را ترجیح داد و تمام عمرش را صرف انسان‌سازی کرد.

استاد روزه در کنار تحقیقات گسترده در زمینه فیزیک، بر معارف اسلامی و فقه و اصول تسلط کافی داشت. وی مکاسب و رسائل (از دروس حوزوی) را به خوبی می‌دانست و با ادبیات عرب و زبان فرانسه کاملاً آشنا بود. او نمونه تهذیب و اخلاق اسلامی و پایه‌گذار اولین مسابقات قرائت قرآن به شمار می‌رود.

علاوه بر پاکی و صفا و زهد بی‌ریای او، وی دارای تألیفات متعددی بود و حتی در آخرین شب حیات خود، به تجدید نظر در این تألیفات اشتغال داشت که خدانشناسی و عربی آسان و رسائل بسیاری در علوم و فقه از آن جمله‌اند.

این استاد اخلاق سرانجام در 21 آبان 1352 در 52 سالگی به بیماری سرطان درگذشت و در قم به خاک سپرده شد.

* امام خمینی (ره) از ابراز احساسات ملت نسبت به شهادت فرزند خود تشکر کرد (1356ش)

* اعتصاب کارکنان وزارت فرهنگ و هنر بر ضد رژیم پهلوی (1357 ش)

اشاره:

درچنین روزی در سال 1357، کارکنان وزارت فرهنگ و هنر دست به اعتصاب گسترده‌ای زدند.

ارتشبد از هاری پس از قرار گرفتن در مسند قدرت و تشکیل دولت نظامی، دست به اقدامات محدود کننده گوناگونی در حوزه سیاسی زد که از میان آنها می‌توان به توقیف مطبوعات اشاره کرد. این عمل وی مورد اعتراض گسترده صاحبان قلم و هنر قرار گرفت.

* تأسیس بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی (1363ش)

اشاره:

با توجه به نیازهای گسترده پژوهشی در قلمرو فرهنگ و تمدن اسلامی، مرکز علمی - تحقیقاتی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی در 21 آبان 1363 در مشهد مقدس آغاز به کار کرد. محور اصلی فعالیت‌های بنیاد برطبق اساسنامه عبارت است از: توسعه فرهنگ اسلامی در جهت عمق بخشیدن به باورهای دینی و گسترش معارف شیعی؛ نشر علوم اسلامی و معارف حقه جعفری در پرتو پژوهش‌های بنیادی؛ احیاء و نشرذخایر و نفایس علمی- اسلامی؛ ارتقای سطح علمی نیروهای پژوهشی در حوزه علوم اسلامی.

در این بنیاد فعالیت‌های پژوهشی در گروه‌های قرآن، حدیث، فقه، کلام و فلسفه، تاریخ اسلام، تصحیح متون اسلامی، جغرافیای ممالک اسلامی، هیئت، نجوم، تراجم و انساب و... صورت می‌گیرد.

* 29 محرم در گذر تاریخ

* درگذشت «محمد هروی» مؤرخ مسلمان (903 ق)

اشاره:

محمد هروی در خاندانی مشهور در شهر بلخ در شمال افغانستان متولد شد، اما بیشتر عمر خود را در هرات گذراند.

هروی به سبب مراتب علمی‌اش، مورد توجه امیرعلیشیر نوائی، وزیر دانشمند سلسله‌ی گورکانیان که به علماء احترام فراوان می‌گذاشت، قرار گرفت. مهم‌ترین اثر هروی، تاریخ روضةالصفا است که تاریخ عمومی جهان را از ابتدای خلقت تا زمان خودش به نگارش در آورده است. وفات محمد هروی در هرات روی داد.

* رحلت آیت‌الله «سیدعلی حجت کوه کمره‌ای» از علماء و فقهای بزرگ شیعه (1360 ق)

اشاره:

آیت‌الله سید علی حجت کوه کمره‌ای از علماء و دانشمندان بزرگ و از شاگردان مرحوم آیت‌الله حاج میرزا حبیب‌الله رشتی، فاضل ایروانی و فاضل شریانی بود.

وی پس از آن که در نجف اشرف فارغ التحصیل شد، عازم ایران گردید و مورد تجلیل فوق‌العاده‌ی استاد خود، فاضل شریانی قرار گرفت؛ به طوری که از طرف جمعی از طلاب و بزرگان علماء نجف تا کوفه مشایعت شد و جمعی بی‌شمار به او اقتداء کرده، پشت سرش نماز خواندند.

پس از ورود به تبریز مورد استقبال و اقبال عموم مردم آن مکان واقع شده و مشغول همه‌گونه وظائف لازم و خدمات دینی گردید.

او بسیار بزرگوارانه زندگی نمود و در عظمت و شخصیت وی، گذشته از مقامات شامخ و فضائل عظیم، داشتن فرزندی چون آیت‌الله سیدمحمد حجت کوه‌کمره‌ای (یکی از مراجع سه گانه پس از ارتحال آیت‌الله شیخ عبدالکریم حائری یزدی) است.

سرانجام آیت‌الله سیدعلی حجت در 29 محرم 1360 ق در تبریز وفات نمود.

جنازه‌اش را با تجلیل فراوان از تبریز به قم منتقل کرده و پس از تشییعی با شکوه در راهرو صحن عتیق حرم حضرت معصومه (س) مدفون گردید.

* 12 نوامبر در گذر تاریخ

* پایان نبرد «العلمین» در شمال آفریقا و شکست آلماناز متفقین (1942م)

* کشتار فلسطینیان در شهر رفح توسط نیروهای رژیم صهیونیستی (1956م)